

Колмакова С.І.

ДЕМОКРАТИЧНІ ТА ХРИСТИЯНСЬКІ ЦІННОСТІ – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ОСВІТНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Автор статті розглядає актуальне питання реформування освіти. Акцентується увага на тому, що реформування освіти пов'язано з реформуванням і розвитком українського суспільства. Звертається увага на необхідність змін самого процесу та змісту освіти.

Ключові слова: демократія, свобода совісті, свобода вибору, громадянська позиція, політичне життя.

Кожна держава буде свою освітню парадигму, виходячи з конкретних історичних умов, а також соціально-економічних та культурних реалій у поєднанні з освітньою політикою. Історичний досвід надає змогу побачити неможливість розвитку освіти в конкретній країні відокремлено від світового співтовариства, якщо мова йде про демократичне суспільство, у якому стоїть завдання – демократизації освіти.

Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року, закріпила положення про те, що «визнання гідності, притаманної усім членам людської родини ... є основою свободи, справедливості і загально миру», а також, що люди «повинні поводитись відносно один до одного в дусі братерства» [1]. Реалізація подібних демократичних ідеалів планетарного масштабу пов'язана з демократизацією суспільного життя, що неможливо без освітньої демократії. Це передбачає демократизацію атмосфери в закладах освіти, самого процесу та змісту освіти.

Останнім часом у цілому ряді ВЗО України віддається перевага навчальним дисциплінам, котрі необхідні для професійної придатності студента як фахівця з тієї професії, котру він обрав для себе. Такий підхід знижує питому вагу гуманітарних дисциплін.

Гуманітарна освіта передбачає засвоєння широкого кола гуманітарних питань [2]. Адже людина у суспільстві наділена багатофункціональним статусом – «людина», «особистість», «громадянин». Тому навчально-виховний процес у вищій школі повинен бути спрямованим на формування активної життєвої позиції у висококваліфікованого випускника вищої школи, що передбачає гуманітаризацію та демократизацію освіти. Саме правова держава може задовольнити й захистити інтереси та права громадян, а громадянське суспільство – створити умови, які не підлягають прямому контролю й регламентації з боку влади, захищають людину від насилля над совістю, гарантують індивідуальну свободу, різноманітність інтересів, можливостей і способів їх висловлення та реалізації. Саме гуманітарна освіта сприяє самореалізації кожної особистості як громадянина демократичної України, який здатний вчитися протягом життя, створюючи та розвиваючи цінності громадянського суспільства.

Одним із проявів освітньої демократії є повернення освіти до традицій народної педагогіки. Існують окремі спроби впровадження християнського виховання в закладах освіти України. «Християнство є основою європейського життя, найголовнішим елементом освіти у європейських народів» [3].

Дуже складною проблемою сьогодення є взаємодія двох рівнів реальності: духовного та матеріального, божого та людського, а в етичній площині – певного та фактичного.

Історичний розвиток свідчить, що релігія як система уявлень та вірувань певного світогляду завжди виступала як об'єднуючий людей фактор, фактор державотворення.

Формування світогляду студентської молоді, його моральних, етичних та інших духовних цінностей спирається на ту чи іншу традицію, яка сформувалась в умовах суспільного розви-

---

тку – релігійну чи атеїстичну. Перша є більш стародавньою та спирається на філософський ідеалізм. На її основі формується релігійно-ідеалістичний світогляд людини, його мораль, норми поведінки та діяльності у суспільстві. Атеїстична традиція проявляється як складова частина філософського матеріалізму. Конституційне право більшості країн світу гарантує свободу думки й совісті, а також віросповідання. Це, насамперед, свобода від будь-якого ідеологічного контролю, коли людина сама вирішує, що робити і у що вірити. Свобода совісті, на відміну від свободи віросповідання, передбачає й свободу у дотриманні атеїстичних поглядів.

В умовах реформування освіти актуальним стає врахування зростаючого впливу релігійного чинника на політичне життя суспільства та людської цивілізації. Характерною рисою сучасного українського суспільства є наявність різних конфесій, які протистоять одна одній. Історія свідчить про значну роль релігійного чинника в конфліктах, які потрясають політичні основи суспільства. Тому більшість держав світу гарантують своїм громадянам свободу віросповідання, що є одним із проявів поваги держави до своїх громадян, ознакою дотримання прав людини.

Якщо визначити систему державних та суспільних цінностей, що задовольняють основні принципи християнства, то ми неминуче прийдемо до сучасної персоналістичної демократії і прав людини. Мета держави полягає в обслуговуванні суспільства, створенні умов розвитку творчого потенціалу особи. Виконати це завдання може лише правова держава.

У секуляризованому суспільстві «богом» повинен стати закон, який є рівним для всіх. Тому основою правової держави, демократичного суспільства є повага до свободи. Невизнання цього веде до невизнання християнства. Нині знання про релігійну історію держави, про церковні моральні і правові норми, про проблеми взаємовідносин церкви і держави для багатьох недоступні через нерозвиненість морально-релігійної освіти в Україні, чим порушуються права людини, гарантовані Основним Законом і ратифікованою Україною Міжнародною хартією прав людини. Всі ці обставини дуже ускладнюють освітній і виховний процес.

На наш погляд, важливу роль у вирішенні цього питання відіграє те, як критично особа спроможна осягти, опанувати світ. Позитивні результати можуть бути досягнуті тільки за умов сумісних дій держави, громадськості, освітніх та виховних закладів, релігійних діячів та сім'ї. Саме такий підхід може сприяти подоланню відчуження особи через розвиток демократії і духовності. Духовність може стати великою перетворюючою силою, відіграти стабілізуючу роль у суспільстві тільки тоді, коли однаковою мірою буде спиратися і на релігійність, і на ідеологічний плюралізм. Посилення потенціалу духовності виступає і формою її існування, тому що тільки творчий діалог двох світоглядів – світського і релігійного – є кроком у розвитку демократичного духу і духовності демократії, громадянської зрілості суспільства.

Демократизація всіх сфер суспільного життя – процес поетапний та тривалий. Пройде певний час розвитку нашої країни, перш ніж ми і майбутні покоління реально відчують на собі серйозні демократичні зміни. Процес демократизації необхідно здійснювати, перш за все, у такому соціальному інституті, як освіта. Через цю інституцію будуть проходити все нові й нові покоління.

Таким чином, українська освіта зазнала великих змін, зумовлених переходом до створення умов і можливостей для кожного викладача, учня та студента найбільш повно розкрити свої можливості та здібності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна Декларація прав людини ООН (Преамбула, стаття 1).
2. Инженер XXI века: личность и профессионал в свете гуманизации и гуманитаризации высшего технического образования // Ред. Добрускян М.Е. – Харьков: Рубикон, 1999.
3. Ушинский К.Д. Собр. соч. – Т 1. – С.255.

Колмакова С.І.

ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ И ХРИСТИАНСКИЕ ЦЕННОСТИ – ВАЖНЫЙ ФАКТОР ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ ПРАВОВОГО ГОСУДАРСТВА

Автор статьи рассматривает актуальный вопрос реформирования образования. Акцентируется внимание на том, что реформирование образования связано с реформированием и развитием украинского общества. Обращается внимание на необходимость изменений самого процесса и содержания образования.

Ключевые слова: демократия, свобода совести, свобода выбора, гражданская позиция, политическая жизнь.

Kolmakova S.

DEMOCRATIC AND CHRISTIAN VALUES – IMPORTANT FACTOR IN EDUCATION DEMOCRATIZATION IN BUILDING LEGITIMATE STATE

The author of the article examines the actual question of the reformation of education. Attention is paid to the question that reformation of education is related to reformation and development of the Ukrainian society. Attention is drawn to the necessity of the change of the process and sense of education.

Keywords: democracy, right of conscience, freedom of choice, civil position, political life.

УДК 54(073)

Корж Е.Н., Яковичин Л.А., Пахомов В.И.

**ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАВАНИЯ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ
«ФИЗИЧЕСКАЯ ХИМИЯ» В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ**

Рассматриваются методы активизации работы студентов в процессе изучения дисциплины «Физическая химия» в высшей школе.

Ключевые слова: физическая химия, активизация обучения, опорные схемы, учебное пособие, информационный сайт.

Введение. Существенное усложнение многих технических систем привело к необходимости глубокого изучения физико-химических процессов, основных закономерностей, определяющих направленность процессов, скорость их протекания, влияния среды, примесей. Физическая химия является одной из дисциплин подготовки бакалавров в ряде высших учебных заведений. Современный специалист должен обладать фундаментальными знаниями, обеспечивающими ему правильное понимание новых научных фактов, возможность самостоятельно и грамотно разбираться в специальных вопросах, комплексно решать сложные проблемы, используя достижения в области смежных наук. Понимание основных законов химии и физической химии помогает специалисту решать экологические проблемы.

Цель и постановка задачи. Цель преподавания дисциплины «Физическая химия» состоит в формировании у студентов теоретических знаний и практических навыков в области физической химии, чтобы создать прочную основу для успешного изучения профессионально-ориентированных дисциплин, а в дальнейшем – для успешной практической деятельности. В современных условиях преподавания необходимо разрабатывать новые методы активизации работы студентов в процессе изучения дисциплины.